

Частни пенсионни схеми

Тяхната роля за адекватни
и устойчиви пенсии

Европейска комисия

Настоящата публикация се осъществява с подкрепата по линия на Програмата на Общността за трудова заетост и социална солидарност (2007—2013). Тази програма се управлява от генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“ на Европейската комисия. Тя бе създадена за предоставяне на финансова подкрепа при изпълнението на целите на Европейския съюз в областта на трудова заетост и социалните въпроси, както са определени в Социалната програма, като така допринася за постигането на целите от Лисабонската стратегия в тези области.

Седемгодишната програма е предназначена за всички заинтересовани страни, които могат да помогнат за разработването на целесъобразно и ефективно законодателство в областта на трудова заетост и социалните въпроси и на политики за изпълнение в държавите членки от ЕС-27, страните от ЕАСТ/ЕИП, страните кандидатки и страните, на които предстои кандидатстване за членство в ЕС.

Мисията на програмата е да направи по-значим принос на ЕС за подкрепа на ангажираните държавите членки и техните усилия за създаване на по-добри работни места и за изграждане на по-единно общество. За тази цел програмата ще се окаже от съществено значение при:

- предоставянето на насоки при анализирането и разработването на политики от сферата на програмата;
- осъществяването на надзор и отчетност при прилагането на законодателството и политиките на ЕС в областта на политиките на програмата;
- насърчаването на обмен в областта на политиките, на научаването и оказването на подкрепа сред държавите членки по отношение на целите и приоритетите на ЕС; както и
- представяне на вижданията на заинтересованите страни и на обществото като цяло.

За повече информация:
<http://ec.europa.eu/progress>

Частни пенсионни схеми

Тяхната роля за адекватни и устойчиви пенсии

Европейска комисия

Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“

Отдел Е.4

Текстът е изготвен през декември 2009 г.

Нито Европейската комисия, нито което и да е лице, действащо от нейно име, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата публикация информация.

© photos: 123RF

За всяка употреба или възпроизвеждане на снимков материал извън авторското право на Европейските общности трябва да бъде искано разрешение директно от притежателя(ите) на авторските права

Europe Direct е услуга, която ви помага да намерите отговор на вашите въпроси за Европейския съюз.

Единен безплатен телефонен номер (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*): Някои мобилни оператори не предоставят достъп до телефони, започващи с 00 800, или таксуват тези обаждания.

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет чрез сървъра Europa (<http://europa.eu>).

В края на изданието ще намерите библиографско каре и кратко резюме.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2010 г.

ISBN 978-92-79-15202-3
doi:10.2767/1532

© Европейски съюз, 2010 г.
Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Printed in Belgium

ОТПЕЧАТАНО ВЪРХУ ХАРТИЯ, ИЗБЕЛЕНА БЕЗ ЕЛЕМЕНТАРЕН ХЛОР (ECF)

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	4
Частни пенсионни схеми	6
Ролята на частните пенсионни схеми нараства.....	6
... но варира	7
Осигуряване на адекватност на капиталопокривни частно управлявани схеми	10
Нива на обхват и вноски за пенсионно осигуряване	10
Размерите на пенсиите: рискова област	11
Справяне с риска от прекъсване на трудовия стаж	12
Риск от дълголетие: етапът на изплащане на пенсии	14
Само анюитетите защитават срещу риска от дълголетие	15
Балансиране на финансовия риск	16
Балансиране на риска, сигурност и достъпност	17
Защита на размерите на пенсиите и обезщетенията	17
Ефектът от таксите и разходите	18
Определяне на тавани за такси и разходи	18
Необходимост от по-добра финансова грамотност	19
Насърчаване на финансовата грамотност	19
Подобрена информация	20
Ефектът на данъчната политика	20
Ползите от данъчните насърчения са несигурни	21
Необходимост от по-добър мониторинг	22
Ефектът от кризата	24
Заклучения	26

Въведение

За да се справи с предизвикателството от застаряването на населението, Европейската комисия и Комитетът за социална закрила (КСЗ) работят с държавите членки, за да подкрепят, контролират и оценяват ефекта от реформите на пенсионните системи върху двете цели — въвеждане на адекватни пенсии и осигуряване на дългосрочна устойчивост на пенсионните системи. В хода на работата си за постигане на всеобщо договорените цели за пенсионно осигуряване КСЗ е проучил повечето аспекти на предизвикателствата пред политиката за държавните обществено управлявани пенсионни схеми, които са финансирани на базата на разходопокривната система. Това отчита факта, че в по-голямата си част осигуряването на дохода на сегашните пенсионери се обезпечават чрез схеми от този вид. Това наистина е така дори в онези няколко държави (като Дания, Ирландия, Нидерландия и Обединеното кралство), където от самото начало на частното пенсионно осигуряване се пада да играе значителна официална роля в общото пенсионно осигуряване.

През последните години обаче, като част от реформите за подсилване устойчивостта на пенсионните системи, голям брой държави членки се стремят по-пряко да ангажират социалните партньори и отделни граждани в осигуряването на пенсиите чрез раз-

ширяване на бъдещата роля на предварително финансираните частно управлявани схеми.

Със своето нарастващо икономическо значение аспектите, свързани с предварителното финансиране и данъчните разходи на тези схеми, привличат все по-голямото внимание на органите, отговорни за финансовите пазари и услуги или за държавните бюджети. За разлика от това, за КСЗ е най-важно да разгледа приноса на капиталопокривните частно управлявани схеми за адекватността и устойчивостта на пенсиите и по-конкретно да проучат някои ключови въпроси на капиталопокривните и частно управлявани схеми, които трябва да бъдат усвоени, ако трябва да функционират добре като средство за социална закрила.

През април 2008 г. КСЗ прие доклад с резултатите от своето проучване „Частно управлявани капиталопокривни пенсионни схеми и техният принос за адекватни и устойчиви пенсии“. Този адресиран към държавите членки доклад имаше за цел да подчертае някои извлечени поуки за частното капиталопокривно пенсионно осигуряване.

Докато докладът се концентрираше върху потенциалните рискове за пълната адекватност, присъщи на предварителното финансиране, настоящите

притеснения относно частното пенсионно осигуряване са много по-широкообхватни с тенденция да се фокусират върху фундаменталната устойчивост. Неочакваното свиване на балансовата стойност на активите на пенсионните фондове с 15—35 % вследствие на финансовата криза през последното тримесечие на 2008 г. подчерта някои основни слабости на предварителното финансиране като финансово средство и сериозно разклати общественото доверие в частно управляваните схеми.

Възстановяването на платежоспособността на схемите, като същевременно се избягва възможността спонсорите (работодатели, профсъюзи, участници) да излязат от схемата или субсидиите да бъдат намалени (данъчни разходи), се превърна в основен приоритет, като понякога е застрашено самото оцеляване на схемите. Очевидно икономическото възстановяване, включително и на финансовите пазари, ще определи в голяма степен способността за възстановяване на платежоспособността. Ще бъде необходимо обаче и укрепване на механизмите, които позволяват на схемите по-добре да абсорбират икономическите сътресения чрез разпределяне на разходите между всички участници. По същия начин често ще се налага да бъдат правени промени в структурата и инвестиционните стратегии на схемите с цел намаляване на риска за лицата, които спестяват за пенсия.

Настоящата брошура има за цел да изтъкне някои от основните аспекти, които трябва да бъдат овладени, ако частно управляваните пенсионни схеми с предварително финансиране трябва успешно да изпълняват ролята на важни участници за постигане на адекватни и устойчиви пенсии, както се предвижда в много държави членки.

Адекватни и устойчиви пенсии

Адекватността на пенсиите е свързана със способността да се предотврати бедността и социалната изолация на възрастните хора и да се осигури приличен жизнен стандарт за пенсионерите, който да им позволи да споделят икономическото благоденствие на тяхната държава и да участват в обществения, социалния и културния живот. За да бъдат пенсиите социално и политически устойчиви, те трябва да бъдат адекватни, а за да останат адекватни — те трябва да бъдат финансово устойчиви, т.е. да могат да се финансират, без да подкопават финансирането на други ключови аспекти на устойчивите общества. Адекватните бъдещи пенсии изискват пенсионните системи да бъдат финансирани устойчиво в контекста на бързо застаряващите общества. По този начин адекватността и устойчивостта като аспекти на пенсиите са неразривно свързани.

Частни пенсионни схеми

Пенсионните системи се различават значително в различните държави членки, като има съществени разлики не само в структурата им, но и в използваната терминология. Като цяло обаче физическите лица могат да поучават пенсионен доход от:

- (1) държавни социалноосигурителни схеми;
- (2) професионални пенсионни схеми, които са свързани с трудовите договори и се основават най-вече на колективни трудови договори;
- (3) договори за индивидуални пенсионни спестявания с доставчици на финансови услуги, свързани с доброволни, самостоятелни решения.

В настоящата брошура терминът „частни пенсионни схеми“ включва всички предварително финансирани схеми, които се управляват частно. Той обхваща едновременно:

- > всички държавни (задължителни) напълно капиталопокривни схеми — като втора степен на държавни схеми, при които социалноосигурителните вноски се отклоняват в частно управлявани индивидуални сметки;
- > допълнителни (доброволни) капиталопокривни схеми — всички професионални пенсии, включително схемите за отчетни резерви, както и индивидуалните спестявания с пенсионна цел, а именно пенсионни спестявания, свързани с анюитети, но като се изключват другите дългосрочни спестовни продукти. С други думи, не се обхващат резерв-

ните средства, натрупани в рамките на публичните разходопокривни схеми или индивидуалните дългосрочни спестявания, които нямат специална пенсионна цел.

Ролята на частните пенсионни схеми нараства...

В повечето държави членки преобладаваща част от общото пенсионно осигуряване е организирано в рамките на държавния бюджет, като оказва значително въздействие на публичните финанси. До началото на 90-те години на миналия век частните схеми играеха важна роля в пенсионните системи на Дания, Ирландия, Нидерландия, Швеция и Обединеното кралство, където първоначалното ограничаване на пенсионното осигуряване по разходопокривна система до основни пенсии по единна ставка за всички ускори растежа на частното пенсионно осигуряване, независимо дали под формата на колективни професионални пенсии, или индивидуални договори за пенсионна застраховка. И все пак, през последното десетилетие на пенсионни реформи в отговор на застаряването на населението в още много държави се повиши ролята на съществуващите частни схеми или бяха въведени нови елементи на частно управлявано пенсионно осигуряване с предварително финансиране в техните пенсионни системи. Това обикновено ставаше или за да се повиши цялостната адекватност на осигуряваните пенсии чрез добавяне на частни компоненти към обхвата на публичните пенсии, или за компенсиране на намалението на бъдещия процент на възстановяване на публичните схеми в резултат на реформите. Други причини, посочени

от държавите членки, които представляват значителна част от — или са ориентирани да разчитат повече на — частно финансиране в своите системи, включват желание за диверсифициране на пенсионното осигуряване, по-голям избор, по-голяма прозрачност и насърчаване на по-голяма индивидуална отговорност. По традиция частното пенсионно осигуряване е по лична преценка и доброволно или по избор в съответствие с характера на възнаграждението (професионалните схеми), или индивидуално придобиване и спестяване. Все пак, тъй като частното пенсионно осигуряване получи по-голяма официална роля при пенсионното осигуряване, държавното регулиране нарасна и постепенно намали тези първоначални характеристики, които го правеха особено проблематично като средство за социална закрила, тъй като те често водеха до частично покритие, неравностойни и несигурни пенсии и обезщетения.

Наистина, когато редица държави членки (Естония, Латвия, Литва, Унгария, Полша, Румъния, Словакия и Швеция) неотдавна реструктурираха своите държавни

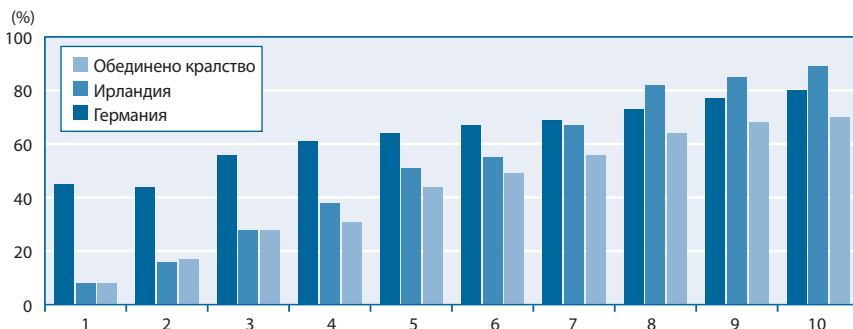
схеми с въвеждането на задължителен елемент на капиталопокривни частно управлявани пенсионни схеми за допълване на традиционния стълб на държавното разходопокривно осигуряване, те създадоха изцяло нова комбинация от държавно регулиране и частно управление на пенсиите в Европа, макар че в повечето от тези случаи преходът още не е приключил и остават да бъдат взети някои важни политически решения.

... но варира

Сегашната роля на частните пенсионни схеми е много различна в отделните държави членки не само по отношение на техния принос към общия доход на пенсионерите, но също и по отношение на нивата на покритие на активните участници, зрелостта на схемите и размера на натрупаните средства.

Както е показано в таблицата по-долу, държавите членки попадат като цяло в една от четирите категории по отношение на начина и степента, в която използват частни пенсионни схеми.

Проценти на доброволно покритие по децили доход

Източник: ОИСП „Покритие на капиталопокривните пенсионни планове“ [DAF/AS/WD/PEN(2007)].

Използване на частни пенсионни схеми в целия ЕС

Държавите членки попадат в четири категории, т.е. такива, които	Примери
използват малко частно финансиране и не възнамеряват да променят това положение, въпреки че има известно незначително повишение на обхвата на частните схеми;	Испания, Франция, Люксембург, Малта
винаги са основавали част от своите пенсионни ангажименти на частни капиталопокривни схеми, но където ролята на тези схеми се е повишила и все още е в процес на развитие. Докато разходопокривните схеми осигуряват ефективна закрила срещу бедност на пенсионерите, не е задължително те да осигуряват пълна адекватност на пенсията в смисъл на замяна на дохода, затова те се комбинират с частни капиталопокривни схеми;	Дания, Ирландия, Нидерландия, Швеция (*), Обединено кралство
наскоро са реструктурирали своите държавни системи, така че да включват стълб на задължително капиталопокривни частни пенсионни схеми и финансира същите чрез пренасочване на части от общите пенсионни вноски извън разходопокривната схема. В повечето от тези държави значителни части от бъдещата адекватност на пенсиите е определена да се основава на тези схеми, които се очаква да допринесат за избягване на бедността, както и да осигурят адекватна замяна на дохода;	България, Естония, Латвия, Литва, Унгария, Полша, Румъния, Словакия, Швеция (*)
имат разходопокривни социалноосигурителни пенсионни схеми на база на доходите, но сега преориентират част от ангажимента за адекватност на пенсиите към разширяване на съществуващите или новосъздадени предварително финансирани, частни пенсионни схеми.	Белгия, Германия, Италия, Австрия

(*) Швеция попада в две категории.

Сегашният цялостен принос на частните пенсионни схеми за дохода на пенсионерите варира значително в различните държави от ЕС. Наистина, липсата на съгласувани мерки, в комбинация с различаващите се системи и възможността за дублирано преброяване (когато се добавя покритието от различни източници), означава, че понастоящем няма лесносравними комплекти от международни данни в тази област. Затова е трудно точно да се определят нивата на обхвата и вноските за пенсионно осигуряване.

В преобладаваща част от държавите членки държавните разходопокривни публично управлявани пенсионни схеми осигуряват преобладаваща част от доходите на пенсионерите. Тъй като

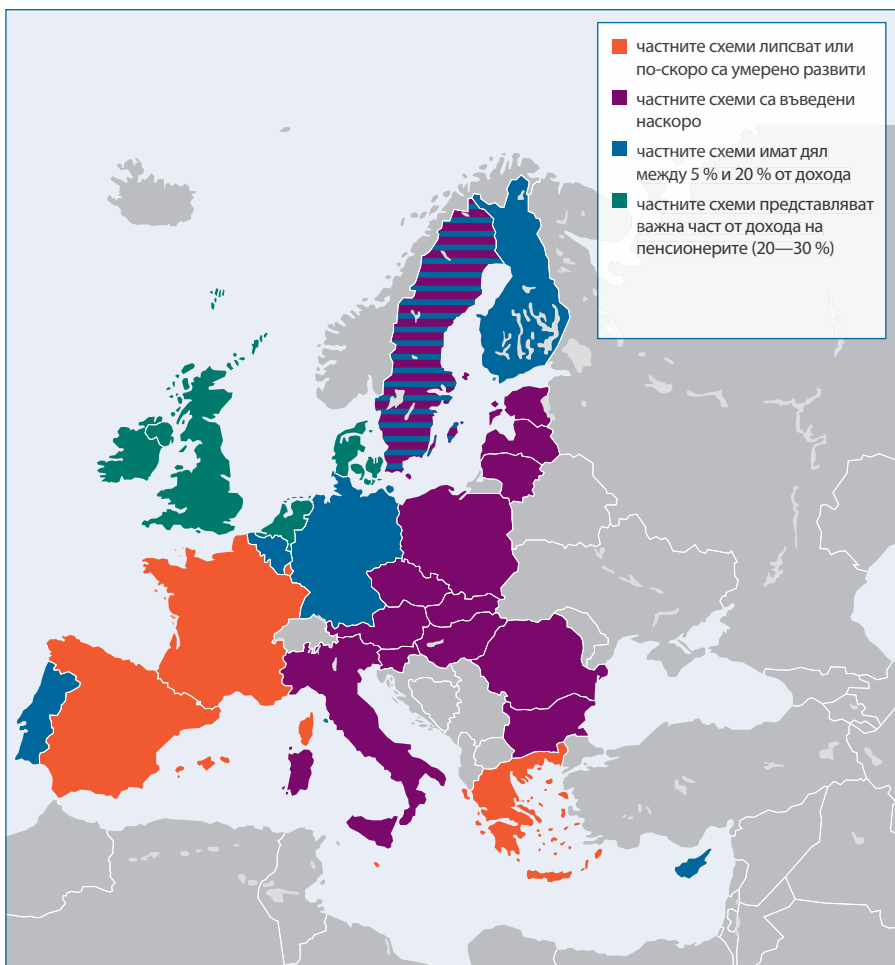
частните схеми осигуряват допълнение към доходите на пенсионерите, тяхното значение в известна степен отразява мащаба на разходопокривното пенсионно осигуряване. Но където те не са просто задължителни, фактори като мащаба на данъчните разходи и други субсидии и характера на системата на промишлени отношения (от ключова важност за разпространението на професионалните пенсионни схеми) също влияят на тяхното преобладаващо разпространение по значим начин.

Тъй като много предварително финансирани схеми са въведени през последното десетилетие, а за създаването им са необходими от 30 до 40 години (т.е. продължителността на трудовия стаж), не е чудно, че в повечето държави членки приносът на частните пенси-

онни схеми за дохода на сегашните пенсионери остава доста ограничен. Дори и в държавите, където такива схеми са най-развити, техният сегашен принос е най-много една трета от общия доход на пенсионерите. Това е така, защото те обхващат само ограничена част от

сегашните пенсионери и защото повечето схеми все още са в процес на съзряване. Картата по-долу показва, че тяхната роля е скромна или почти пренебрежително малка, но ще нараства в редица държави в резултат на неотдашните реформи.

Приносът на частните пенсионни схеми е различен в различните държави от ЕС

Осигуряване на адекватност на капиталопокривни частно управлявани схеми

Когато правителствата определят значителна роля в пенсионното осигуряване на частно управлявани схеми с предварително финансиране, те трябва да вземат предвид основните слабости на социалната закрила при разработването на схемата. Те включват аспекти като нива на обхвата и вноските за пенсионно осигуряване, управлението на мно-

жество рискове, свързани с натрупването и изплащането на пенсиите, ефекта от таксите и нуждата от информация, финансова грамотност и мониторинг на функционирането на схемите. Всички тези въпроси трябва да бъдат решени, за да могат частните схеми напълно надеждно да допринасят за адекватността на цялостния пенсионен пакет.

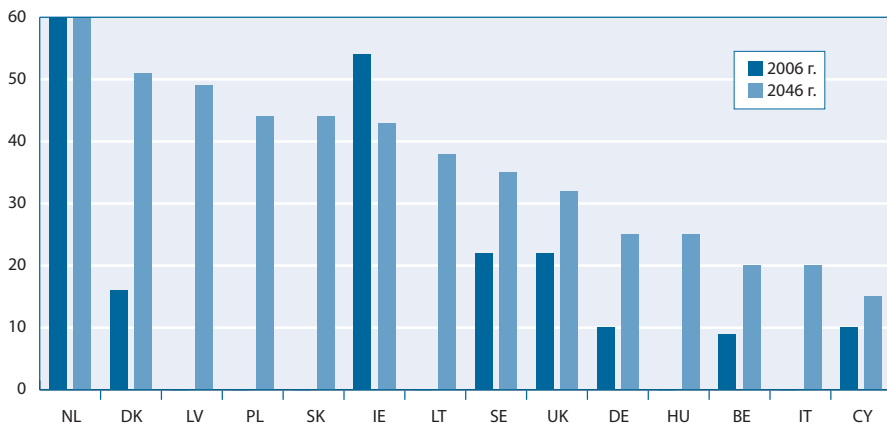
Нива на обхват и вноски за пенсионно осигуряване

Цялостният принос на частните пенсионни схеми за дохода на пенсионерите отразява нивото на вноските, покритието на такива схеми, тяхната зрялост (т.е. съотношението на пенсионерите с пълен трудов стаж, обхванати от схемата) и тяхното значение в пенсионната система.

Нивата на обхват и вноските за пенсионно осигуряване на частните схеми трябва да отразяват предвидената за тях роля в цялостната пенсионна система. Ако целта е те да станат основен компонент на пенсионния доход за цялото

население, нивата на обхват и вноските за пенсионно осигуряване трябва да са високи. Ако те са надстройка над друго универсално пенсионно осигуряване за гарантиране на еднакви проценти на замяна на дохода за всички, тогава покритието им може да е само целево, насочено към определени групи от населението. Ако покритието е по избор за спонсорите и доброволно за участниците, младите, както и нископлатените работници, е най-малко вероятно да бъдат обхванати и е най-вероятно да имат прекъсване в пенсионните вноски.

Прогнозните пенсионни вноски на държавни, професионални и доброволни пенсионни схеми на капиталопокривен принцип за дохода на пенсионерите през 2006 и 2046 г. (% на теоретични проценти на заместване)

Източник: Проучване от 2008 г. на КСЗ „Частно управлявано капиталопокривно пенсионно осигуряване и принос му за адекватни и устойчиви пенсии“, Таблица 7.

Размерите на пенсиите: рисковата област

Адекватността на пенсионните обезщетения в предварително финансирани схеми с пенсионни вноски зависи от редица неясноти и рискове. Обхванатите лица може да имат прекъсване в пенсионните си вноски в резултат на прекъсване на трудовия стаж вследствие на социални събития, като например безработица, болест, майчинство

или гледане на болен (социален риск). Те може да „надживеят“ своя капитал (риск от дълголетие), инфлацията може да „ерозира“ бъдещите пенсии (инфлационен риск) и постъпленията може да спаднат неочаквано или да станат отрицателни (финансов риск). Освен това комбинираният ефект от тези рискове е по-голям от сумата.

Справяне с риска от прекъсване на трудовия стаж

Повечето пенсионни схеми са разработени традиционно за мъже с дълъг трудов стаж на пълен работен ден, които са единствен източник на издръжка за семейството. Пенсионните нужди на жените се поемаха чрез вноските на техните съпрузи или, след смъртта им, от вдовишките пенсии, допълвани от детските надбавки. Този подход все още се вижда в основните принципи на много пенсионни схеми, макар че държавите членки прогресивно приспособяват своите системи в съответствие със съществуващото общностно право и в контекста на по-голямото участие на жените на пазара на труда и амбициите

за по-голяма равнопоставеност на половете.

В схемите, при които пенсиите и обезщетенията са тясно свързани с осигурителните вноски, прекъсването на трудовия стаж със спиране или значително понижение на пенсионните осигурителни вноски пораждаат тревога за бъдещата адекватност на пенсиите. Групите, при които има тенденция за повече прекъсвания на трудовия стаж поради задължения към семейството, безработица или болест, ще бъдат особено засегнати. Жените, нискоквалифицираните и нископлатените могат да представляват особен риск.

Пенсионна схема с определен размер на пенсиите в сравнение с пенсионна схема с определен размер на вноската

Рисковете за бенефициентите при капиталопокривните, частно управлявани пенсионни схеми се различават значително в зависимост от това, дали те са предвидени като схеми „с определен размер на пенсиите“ (ОРП), или „с определен размер на вноската“ (ОРВ). При пенсионната схема ОРП финансовият риск и рискът от дълголетие се носят от спонсора на схемата. Обезщетенията за участниците обикновено се базират на формула, свързана със заплатите на участниците и продължителността на заетост. За разлика от нея, обезщетенията за участниците при схемите ОРВ са функция единствено на сумата от вноските на участника и спонсора и всяка възвращаемост на тази инвестиция. По този начин при схемите ОРВ участниците трябва да поемат финансовия риск и риска от дълголетие.

Схемите ОРП обичайно се използват в по-старите професионални пенсионни схеми като имитация на формулата за обезщетения на пенсионните схеми на държавните служители. Броят на тези схеми обаче спада от години. Почти всички схеми, установени през последните 20 години, са ОРП. Това е така както за професионалните, така и за държавните схеми. Ето защо държавите членки, които са преориентирали част от своето социалноосигурително пенсионно осигуряване към частно управлявани фондове със задължително участие, са използвали структура ОРВ.

Прекъсванията в трудовия стаж по принцип оказват по-голямо влияние върху пенсионните обезщетения при ОРВ, отколкото при ОРП схемите. Това е така, защото не е задължително изчислението на обезщетенията при последната да е тясно свързано с историята на плащане на осигурителните вноски на бенефициента, както е при ОРВ схемата.

По този начин ОРВ схемите осигуряват по-високи обезщетения за лица с по-дълъг трудов стаж и сходна по размер заплата в продължение на трудовия им стаж. Хората, останали без работа за дълги периоди от трудовия си стаж или с прекъсвания в професионалната си заетост по други причини, ще имат по-ниски пенсионни доходи. В държавите членки, в които пенсиите на капиталопокривен принцип се очаква да играят значително по-голяма роля в бъдеще, това може да доведе до по-висока степен на бедност на пенсионерите от уязвимите групи с по-лоша професионална заетост и доходи.

В зависимост от точната роля на допълнителните пенсии в пенсионната система на някоя конкретна държава членка може да е важно да се плащат осигурителни вноски на определено ниво или прекъсване в кредитната история (по-специално прекъсване поради безработица, болест/инвалидност, отпуск по майчинство или бащинство), за да се гарантира адекватността на крайния пенсионен доход. Някои държави са въвели „елементи на солидарност“ в държавно финансира-

ните схеми. Други са направили това в професионалните пенсионни схеми, например като компенсират някои периоди извън активната заетост (напр. като държавата плаща осигурителните вноски през периоди на отглеждане на дете или безработица). Разходите за такива правила обаче може да са доста значителни, а също така и да засегнат стимулите за работа.

В държавите членки, които разчитат в по-голяма степен на частното пенсионно осигуряване, връзката с минималния универсален доход или дохода под прага на бедността при пенсиониране трябва внимателно да се определи. Предоставянето на пенсионен доход на лица под прага на бедността може да откаже някои от спестяване, тъй като допълнителният доход от спестявания може да доведе до намаляване на правото им на обезщетения за лица под прага на бедността. В Обединеното кралство например тези въпроси са решени с използването на „кредитни точки за спестявания“, намаляващо допълнително обезщетение, което поощрява спестяванията от лица, имащи право на обезщетения за доход под прага на бедността. Все пак намаляването на помощта по този начин е по-скъпо поради повишения обхват. Макар и да насърчава участието поради тази причина, Обединеното кралство реформира и пенсионните кредитни точки като част от по-обхватния пакет от пенсионни реформи, за да осигури оставането му с подходяща насоченост и ефективност на разходите.

Риск от дълголетие: етапът на изплащане на пенсии

Организацията на изплащане на пенсии в частните схеми влияе на адекватността на обезщетенията. Структурата на схемата трябва да предлага достатъчна защита от инфлация и рискове от надживяване и дълголетие.

Има три големи групи от продукти за изплащане на пенсионни обезщетения.

- > **Анюитетите** са най-често използваните продукти при задължителните или полузадължителните пенсионни схеми ОРВ. Те осигуряват периодични плащания за бенефициентите със застраховка срещу биометрични рискове, като дълголетие, и има възможност за защита на наследниците в случай на смърт, основаваща се на използването на таблици за очакваната продължителност на живота.
- > **Паушалните суми** осигуряват еднократно плащане за бенефициентите, като ги оставят те да се погрижат това плащане да дава достатъчен доход за периода на

получаване на пенсия. В много от държавите гражданите могат да изберат да вземат цялата сума или значителна част от пенсионните спестявания като паушална сума.

- > **Поетапните тегления** осигуряват периодични плащания, но без никаква застраховка срещу риска от дълголетие, прогресивно намалявайки наличния капитал.

Държавите членки се различават значително по това, дали участниците в схемите могат да избират между анюитети, поетапни тегления и паушални плащания. В повечето държави, в които частните капиталови схеми са задължителни, анюитетите са задължителни (напр. Естония и Румъния). Има също така изисквания за поемане на анюитети в някои професионални пенсии (напр. Нидерландия), но другаде пенсионните спестявания могат да се вземат като паушални суми при определени условия (напр. в Обединеното кралство).

Само анюитетите защитават срещу риска от дълголетие

Анюитетите гарантират доживотен доход независимо от евентуалната продължителност на живота и като такива те са най-сигурното средство за осигуряване на пенсионен доход. Те са широко разпространени в много държави (и за някои те представляват единствената възможна опция), но там, където са на доброволен принцип, те не са преобладаващи, както може да се очаква. Това е така защото хората може би са малко недалновидни относно своето финансово бъдеще; по-специално те обикновено подценяват очакваната продължителност на своя живот и често избират поетапните тегления, тъй като те им позволяват да завещаят останалите пари. С анюитетите останалият поток от плащания може да се наследи само по време на

гарантиран период (ако е избрана тази опция) и затова те изглеждат по-малко привлекателни. Тъй като обезщетенията от частните схеми често допълват доживотните обезщетения от държавните схеми, хората може да се изкушат да вземат своите частни пенсии като паушална сума, за да повишат краткосрочното си потребление. Макар и понякога това да изглежда разумно, предвиденият принос за адекватността на пенсията от частни схеми след това ще липсва от техния пенсионен пакет. Макар че поетапните тегления или паушалните суми могат понякога да се трансформират в анюитети, това рядко се прави без принуда. Тъй като рискът бенефициентът да надживее наличните средства нараства с повишаването на продължителността на живота, само анюитетите са напълно подходящи за осигуряване на адекватност.

Балансиране на финансовия риск

Нормата на възвращаемост — т.е. съотношението на парите, спечелени или загубени от инвестицията, в сравнение с инвестираната сума — проявява значителна тенденция на колебание с течение на времето, като с това подлага на значителни рискове адекватността на пенсията. Ако нормата на възвращаемост е по-ниска, лицата, спестяващи за пенсия, трябва да останат на трудовия пазар повече години, за да внасят по-дълго и да осигурят същото ниво на обезщетения. По този начин, за да осигурят на хората достатъчна информация за нивото на тяхната очаквана пенсия при пенсиониране за вземане на решения относно допълнително оставане на пазара на труда, предположенията за прогнозираната дългосрочна възвращаемост трябва да бъдат с достатъчно ниво на точност. В този смисъл добре функциониращите органи за финансов надзор и ефективните финансови регу-

латорни рамки са от особена важност. Бъдещите обезщетения зависят както от нетната печалба по време на „етапа на натрупване“, така и от актюерските изчисления, които определят обезщетенията при „изплащането на пенсии“. И двата етапа са еднакво важни и затова изискват внимателно проектиране и надзор.

Докато законодателите в повечето държави членки са въвели мерки за намаляване на инвестиционните рискове, няколко са въвели пряк механизъм на гаранции срещу инвестиционни рискове в етапа на натрупване. Независимо от гаранциите при изплащането на пенсии, все повече се изисква доставчиците на финансови услуги да имат презастраховка за покриване на техните задължения, ако те фалират.

Балансиране на риска, сигурност и достъпност

Мерките за защита от финансов риск са свързани с разходи. Строгите регулации, целящи краткосрочна финансова стабилност, могат да доведат до обратния резултат, ако са необходими големи и бързи повишения на осигурителните вноски за възстановяване на финансовите резерви след икономически спад. Особено тъй като това може да повиши разходите за работна ръка и да намали разходите по време на финансова криза, както стана в началото на последното десетилетие в Нидерландия.

Постигането на подходящ баланс между краткосрочната сигурност на пенсионните схеми и общата дългосрочна стабилност на пенсионната система остават предизвикателство за политиките, вземащи управленски решения, и регулаторите. През последните десетилетия разпоредбите бяха по-свободни в много държави членки, за да се даде възможност на пенсионните фондове да търсят по-голяма възвращаемост чрез инвестирането на по-голям дял от средствата в рисков активи. Загубите в настоящата криза поставиха изисквания за по-строго регулиране на инвестициите на пенсионните фондове.

Може да се използва минимална възвращаемост, за да се защитят спестяванията срещу инвестиционни рискове, но такива гаранции означават разходи. Последните могат да бъдат както преки —

плащане на застрахователна премия в случай на капиталова гаранция — така и косвени — чрез по-ниска обща възвращаемост, поради това, че доставчикът избира консервативна инвестиционна стратегия и има за цел просто да постигне целта, определена от минималната възвращаемост.

Защита на размерите на пенсиите и обезщетенията

Размерите на пенсиите и обезщетенията могат също да получат важна защита срещу инвестиционен риск посредством промяна на структурите на индивидуалните портфейли, когато хората наблизат пенсионна възраст. Ето защо е препоръчително да се разработи един подход на жизнения цикъл към инвестициите: при подобна стратегия по-младите граждани избират по-рискови продукти с по-голям шанс да спечелят повече през живота си; обратно на това, хората, които са близо до пенсиониране, подбират продукти с постоянна лихва, за да избегнат риска от големи спадове на стойностите на активите, превръщайки пенсионните си спестявания в анюитети.

Тъй като цените на анюитетите се променят, точният месец, в който активите се превръщат в „анюитети“, може значително да засегне сумата на получаваните пенсии. Ето защо е важно регулаторните органи да позволят известна гъвкавост във времевата рамка, през която активите се превръщат в анюитети.

Ефектът от таксите и разходите

Административните такси, събирани от пенсионните фондове, могат да представляват значителни разходи и като такива да намаляват значително размерите на пенсиите. Това може да бъде особено сериозно за хората с ниски доходи, които може да имат трудности при натрупването на адекватни нива на пенсиите и обезщетенията. За частните, капиталопокривни пенсионни схеми административните разходи представляват една ключова променлива, която трябва да се има предвид. Разликите в разходите в крайна сметка се натрупват като огромни разлики в пенсиите и обезщетенията: например годишна такса от 1 % върху активите за период от 40 години ще консумира цели 20 % от общите пенсионни вноски¹. Ето защо правителствата имат определена роля за поддържане на разходите на ниско равнище и за улесняването на натрупването на адекватни равнища на бъдещите пенсии и обезщетения. Предизвикателството се състои в намиране на начин за регулиране на структурата на таксите, така че да се поддържа подходяща структура на стимулирането както на участниците във фонда, така и на мениджърите на фонда. Политиките, прилагани от държавите членки, варират от меко до стриктно регулиране на таксите.

¹ Ако дадено лице спестява 100 парични единици в продължение на 40 години, това прави 4000 парични единици до края на неговия трудов стаж (за улеснение процентът на инфлацията и реалната норма на възвращаемост се приемат за нула). Ако административните такси възлизат на 1 % от активите годишно, натрупаните такси след 40 години възлизат на около 720 парични единици. Това означава, че равнището на таксите като процент от направените общи пенсионни вноски възлиза на около 18 %.

Определяне на тавани за такси и разходи

В контекста на недостатъчна прозрачност малко вероятно е изборът на клиента и оповестяването на информация да доведат сами по себе си до ниски разходи. Ето защо вероятно ще бъде необходимо специално регулиране, по-конкретно чрез тавани на таксите. Така някои държави членки са определили тавани или на таксите за управление, или по отношение на показатели за синтетични разходи, например в Обединеното кралство. В други държави в структурата на разходите са заложили лимити. Например в Италия не се позволява дублиране на таксите за управление: по този начин не се насърчават управителите на активите на пенсионните схеми да инвестират във взаимни фондове, управлявани от други компании за управление на фондове.

Таваните на таксите обаче имат и отрицателни страни. Например те могат да имат неясно информационно съдържание: въпреки че могат да предотвратяват предлагането на продукти с прекомерно високи такси на пазара, те могат и да ограничават конкуренцията, като сигнализируют като „приемливо“ едно конкретно ниво на разходите, което не е задължително да бъде оптималното.

Необходимост от по-добра финансова грамотност

С въвеждането на капиталопокривни частно управлявани схеми пенсионните системи станаха доста по-сложни. От хората може да се иска да правят избор между различни доставчици на пенсионни схеми и им се предоставят възможности за избор по отношение на инвестирането на техните пенсионни вноски. За да работят стимулите в структурата на пенсионните схеми и за да функционират пенсионните пазари, все повече се налага хората да вземат информирани решения за пенсионните продукти, за своите спестявания, за продължителността на активния им трудов живот и за момента на пенсионирането си. С изискването за поемането на по-голяма отговорност от участниците на пенсионните схеми за техните пенсии те трябва да разбират по-добре финансовите въпроси, за да могат да правят информиран избор. Действително, хората с по-ниска „финансова грамотност“ е по-малко вероятно да се възползват от по-сложни финансови схеми и следователно е по-малко вероятно да спестят повече за пенсия. Без финансова грамотност хората са изправени пред голям избор или сложност, при което има тенденция да се стигне до неактивност. Това поставя акцента върху необходимостта от използването на автоматично записване и възможности за включване по подразбиране за работници, които може да не са мотивирани да направят информиран избор.

Насърчаване на финансовата грамотност

Повишаването на грамотността е различно от информирането, тъй като пър-

вото комбинира второто с изграждането на умения и мотивация за промяна на поведението. И двете се смятат за успешни: например в Ирландия е проведена кампания за повишаване на информираността с цел насърчаване на разбирането на механизмите на действие на пенсионните системи. В резултат на тази дейност се е повишило откриването на лични пенсионни сметки, особено сред целевата аудитория на възраст от 25—35 години. Информираниостта, в съчетание с финансовата грамотност, може не само да подобри положението на конкретния клиент, но и да даде тласък на пазара на финансови услуги, като го направи по-конкурентен.

Две проучвания на инициативите в държавите членки за финансова грамотност установиха, че информацията се предоставя посредством редица източници от финансови надзорни органи, агенции за повишаването на грамотността на възрастните, агенции за дългово консултиране, социални работници, федерации на финансовия сектор, организации за микрофинансиране, представители на организациите на потребителите, образователни органи, отделни финансови фирми и жилищни органи². Все пак и преди всичко националните органи са определени като главната движеща сила в тези инициативи.

² Observatoire du Crédit et de l'Endettement et al., FES (2007) - „По-добър достъп до финансови услуги и финансова грамотност“, Доклад от проучването на финансовата грамотност, април 2007 г., и Evers и Jung (2007) — „Проучване на схемите за финансова грамотност в ЕС-27“, ноември 2007 г.

В неотдавнашното съобщение на Европейската комисия, разглеждащо основните принципи за предоставянето на висококачествени схеми за финансова грамотност, се вижда подкрепата ѝ за такива действия. Тя откри също уебсайта „Dolceta“, предлагащ повишаване на грамотността на потребителя за всеки от националните пазари на езиките на Общността.

Подобрена информация

Въпреки че насоките и регулирането се различават много в различните държави, налице са определени ясни тенденции — не на последно място в посока на по-голямо опростяване. По-специално подчертава се необходимостта да се използва по-прост език, за да се избегне объркването на гражданите (например в Ирландия и Испания).

Информацията трябва да бъде конкретно разработена съобразно нуждите и обстоятелствата на хората. Общите насоки не са подходящи за всички хора и в опитите да се предложи ясна и проста информация има опасност последната да стане толкова обща, че да е безсмислена. Това доведе до изискванията за индивидуално консултиране, макар че то може да бъде скъпо и трудно за реализация.

Всеки вид информация, особено индивидуалната, повдига въпроса за отговорността. Този, който предоставя информацията, може да се разглежда и като отговорен за нейното качество и използване. Доставчиците на информация може да не желаят охотно да предоставят информация под форма, която може да се тълкува като консултиране извън общото информиране, поради опасенията им да не бъдат държани отговорни за каквито и да било непредвидени резултати.

Ефектът на данъчната политика

Крайната цел на данъчното облекчение за капиталопокривни частно управлявани пенсионни схеми е да възнаградят частното спестяване, за да осигури висок жизнен стандарт след пенсиониране както чрез насърчаване на повече частни спестявания, така и чрез вноски към окончателната сума. Ефективността и себестойността на тези инструменти определено зависят от това, дали са

направени допълнителни спестявания. Съществуват много и различни фактори, които могат да повлияят на спестяванията на хората за пенсия, като например съветите на финансови консултанти и насърчаване от страна на работодателите. В тази рамка редица държави членки смятат, че данъчните облекчения играят важна роля като стимул за хората да се присъединят и участват в пенсионни схеми. Предоставянето на такова данъчно облекчение може да бъде скъпо. Прогнозите на Организацията за икономическо сътрудничество

³ http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/capability/communication_fr.pdf

и развитие (ОИСП) показват, че въпреки демографските промени, водещи до повишаване на приходите от данъчното облагане на дохода от пенсии от капиталови схеми, разходите за данъчни облекчения ще продължат да превишават събраните приходи⁴.

Ползите от данъчните насърчения са несигурни

Освен това няма ясно доказателство за ефективността на използването на данъчно облекчение за насърчаване на гражданите да инвестират повече в пенсии. Например не е ясно дали данъчните преференции водят до допълнителни спестявания, а не просто до отклоняване на съществуващи спестявания. Ако спестяванията просто се отклоняват, данъчното облекчение ще бъде едновременно и скъпо, и неефективно, тъй като то възнаграждава спестявания, които биха били правени и без негова помощ.

Друг проблем във връзка с данъчното облекчение е кой има полза както по отношение на по-големите стимули, така и на по-големите спестявания. Данните от американските пенсионни планове 401(k) показват, че има по-голяма вероятност хората със средни и ниски доходи да откликнат на стимулите за спестяване със „създаване на спестявания“, а хората с по-големи

доходи да реагират с „изместване на спестяванията“⁵. Макар това да означава, че данъчното облекчение е по-добре насочено към хората с ниски и средни доходи, данните от САЩ, Обединеното кралство и Канада показват също, че участието е по-голямо сред хората с повисоки доходи (по отношение на равнището на участие и вноските)⁶. Изглежда структурата на определени системи за данъчно облекчение по този начин облагодетелстват хората с по-високи доходи, макар че сложното естество на данъчното облекчение може да доведе до объркване. Освен това в пълна степен от данъчните облекчения по-често се възползват само хората с по-високи доходи, които имат достъп до независима финансова консултация.

В някои държави членки има допълнителни предимства за индивидуални пенсионни спестявания посредством пряка държавна подкрепа (например Германия и Австрия). Подбирането на вноски или значителни субсидии за пенсионни вноски позволява насочване към хората с по-ниски доходи, които трябва да спестяват повече, и би предложило много по-добро съотношение „цена-качество“ за по-дребните спестители. То също така е по-много по-лесно за разбиране и оттам би било по-лесно да се концентрира върху хората, които

⁵ Sheena S. Iyengar, Wei Jiang and Gur Huberman, „Каква свобода на избор е твърде голяма?: Пенсионни вноски за пенсионни планове 401(k)“.

⁶ Pablo Antolin, Alain de Serres and Christine de la Maisonroue (2004), „Дългосрочни бюджетни последици от пенсионните планове с данъчни облекчения“, Работни доклади на Икономическия отдел № 393, ОИСП — м. юни.

⁴ Pablo Antolin, Alain de Serres and Christine de la Maisonroue (2004), „Дългосрочни бюджетни последици от пенсионните планове с данъчни облекчения“, Работни доклади на Икономическия отдел № 393, ОИСП.

не могат да си позволят финансово консултиране.

Имайки предвид липсата на ясни данни относно фискалните стимули на данъчното облекчение и значител-

ните разходи за държавните бюджети, налице е възможност държавите членки да прегледат вариантите за данъчни облекчения, особено във връзка с ефектите върху адекватността и устойчивостта.

Необходимост от по-добър мониторинг

Налице е възходяща тенденция за изместване на риска от държавните към частните институции и физически лица. Такава стратегия може да изглежда финансово разумна, но ако възникнат проблеми с адекватността, отговорността за гарантирането ѝ може да падне отново върху държавата. Развитието на капиталопокривно пенсионно осигуряване и потенциалните му ефекти върху адекватността трябва да се проследява и от държавите членки се изисква по-съпоставима информация.

Действително, с нарастването на значението на частното пенсионно осигуряване се изискват големи подобрения на инструментите за неговия мониторинг. В някои държави членки се прави разбивка на данните по различни критерии, но в други събирането и разбивката на данните са далеч по-ограничени — особено в тези от тях, в които частните пенсионни схеми са въведени отскоро. Изисква се обширна информация, за да може да се разбере пълният ефект от по-голямото разчитане на частните пенсионни спестявания — особено за преценка на бъдещите приходи след

пенсиониране и за идентифициране на тези групи, които не спестяват и по този начин могат да имат по-ниски доходи при пенсиониране. Понастоящем не може да бъде сравнено точно съответното влияние на различните политики в държавите членки. Затова техните достойнства остават малко неясни. Държавите биха имали полза от по-обширна и съпоставима информация, за да разберат по-добре ефектите от политиките си и да ги оценяват по-добре, след като бъдат въведени и приложени.

Необходими са допълнителни усилия за подобряване на рамката на капиталопокривното пенсионно осигуряване (особено на държавното). Налице е ясна необходимост от подобряване на мониторинга на развитието на капиталопокривното пенсионно осигуряване и неговите потенциални ефекти върху адекватността. Трябва да бъдат разработени инструменти за мониторинг на бъдещето развитие, а така също и за по-добра оценка на настоящата ситуация; по-специално трябва да бъде осигурена съпоставимост и надеждност на националните данни между различните

държави (например решаването на проблема с обхвата и дублирането при преброяването на лицата, участващи в частни пенсионни схеми). В процес на

разработване са независими източници на данни, особено от Евростат и ОИСП (вижте карето).

Източниците на хармонизирани данни все още са в процес на разработване

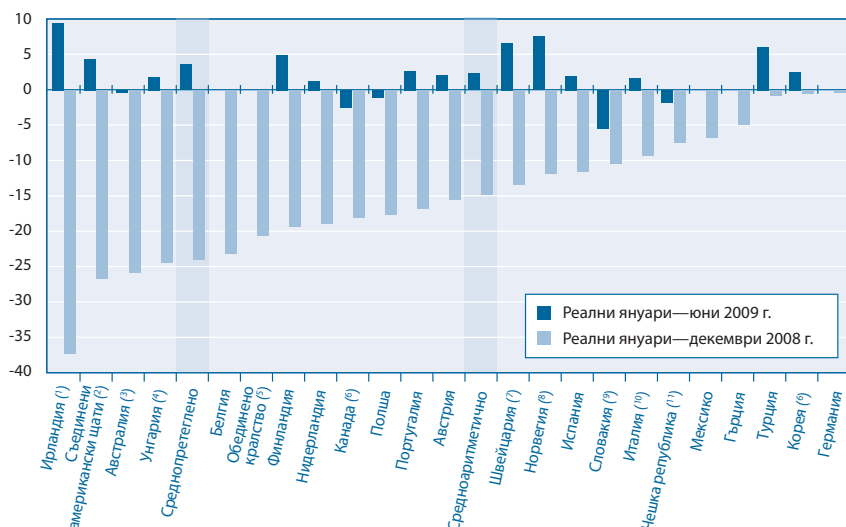
Източник	Налични данни
Евростат — Европейската система за интегрирана статистика на социалната закрила (ESSPROS)	Развивката на пенсионните разходи е на базата на видовете изплащани пенсии и обезщетения, като вноските зависят от вида на вноската (работодател, държавата, наетите лица). http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/living_conditions_and_social_protection/introduction/social_protection
Евростат — Структурна бизнес статистика (SBS)	Професионални пенсионни схеми (с изключение на Испания и Португалия, където статистическите данни обхващат както професионални пенсионни схеми, така и индивидуални пенсионни схеми), разбити по променливи на броя на членовете, на демографските данни за пенсионния фонд и променливите по счетоводни данни, интернационализация и заетост. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database
Евростат — Статистика на ЕС за доходите и условията на живот (SILC)	Развивки по разполагаем доход (включително всички видове пенсии и наследствени пенсии и обезщетения) и променливи за индивидуални частни пенсии. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/living_conditions_and_social_protection/introduction/income_social_inclusion_living_conditions
ОИСП — Световна пенсионна статистика (GPS)	За капиталопокривни пенсионни схеми, включително капиталопокривни и схеми за отчетни резерви, както и договори за пенсионно застраховане, които са на базата на работно място или до които има директен достъп на пазарите на дребно (персонални пенсионни схеми). Включени са задължителни и доброволни договори. Данните обхващат схеми, където пенсиите се изплащат от юридическо лице от частния сектор (класифицирани като частни пенсионни схеми от ОИСП), както и тези, изплащани от юридически лица от публичния сектор. www.oecd.org/daf/pensions/gps
ОИСП — Проучване на ЕС 2007 г.	Предоставя елементи за разпределението на участието по статут (активно, отложено участие и пенсионери) и по ниво на доходите (напр. под средната заплата, от една средна заплата до две средни заплати, повече от две средни заплати), по възраст и пол за някои държави членки http://www.oecd.org/document/8/0,3343,en_2649_34111_38958856_1_1_1_1,00.html - contents

Ефектът от кризата

Нарасналото значение на пенсионните схеми с предварително финансиране в общия пенсионен пакет, предвиден от държавите членки по времето на приемането на доклада (април 2008 г.), въз основа на който е изготвена тази брошура, е илюстрирано на показаната по-

долу схема. Тя разглежда траекториите на обхват и частта от доходите на пенсионерите, които се очаква да бъдат получени в пенсионните схеми с предварително финансиране в различните държави членки до 2050 г.

Реална норма на възвращаемост на инвестициите на пенсионния фонд в избрани държави от ОИСР

(1) Нормата на възвращаемост на инвестициите за януари—юни 2009 г. е прогноза на ОИСР.

(2) Прогноза, включваща индивидуалните пенсионни сметки (IRAs).

(3) Данните се отнасят за субекти, регулирани от APRA (австралийски надзорен и регулаторен орган) с повече от четирима членове и най-малко 50 милиона австралийски долара в общите активи. Възвращаемостта на активите представлява чистата печалба след облагането с данъци, разделена на средните активи за периода.

(4) Данните се отнасят за задължителните пенсионни фондове. Данните за номиналната възвращаемост за доброволните пенсионни фондове са 4,63 % (-10,67 % за 2008 г.).

(5) Нормата на възвращаемост на инвестициите за периода януари—декември 2008 г. е прогноза на ОИСР.

(6) Данните се отнасят за периода януари—март 2009 г.

(7) Данните се отнасят за януари—август 2009 г.

(8) Данните се отнасят за избрана група, състояща се от най-големите частни и общински пенсионни фондове, на които се падат около 80 % от съвкупните общи активи.

(9) Данните се отнасят за пенсионните фондове от втория стълб. Данните за номиналната възвращаемост за пенсионните фондове от третия стълб са -0,16 % (-1,93 % за 2008 г.).

(10) Данните се отнасят за договорните пенсионни фондове. Данните за номиналната възвращаемост за отворените пенсионни фондове са 3,0 % (-14,0 % за 2008 г.).

(11) Прогнозни данни. Нетната възвращаемост за инвеститорите е равна на 0,34 % за 2008 г., след допълнително финансиране от институциите, управляващи фондовете.

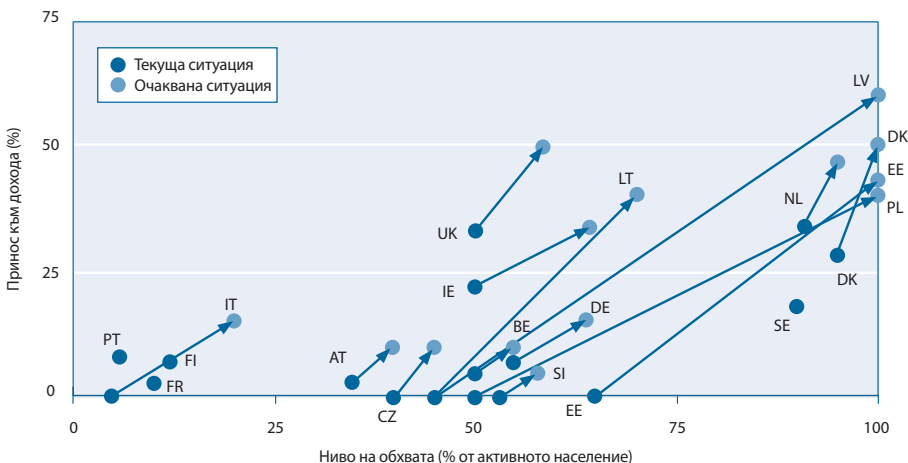
Източник: Световна пенсионна статистика на ОИСР и прогнози на ОИСР.

Още с внезапното настъпване с безпрецедентен обхват в началото на есента на 2008 г. на финансова криза и последвалия дълбок икономически спад капиталопокривните пенсионни схеми претърпяха голямо намаление на балансовата стойност на своите активи, от което все още не могат да се възстановят. Както е илюстрирано на схемата на ОИСП по-горе, пенсионните фондове в цяла Европа до ноември 2008 г. вече бяха претърпели отрицателна реална норма на възвращаемост върху инвестициите си в размер на 15—35 %.

Последвалият рязък икономически спад и бързо увеличаващата се безра-

ботица направи трудно поддържането на оптимистични очаквания за бърз растеж, който би позволил на активните лица, работещи на заплата, да натрупат допълнителни капиталопокривни пенсии за тях самите, докато те са финансирали пенсиите на своите родители и баби и дядовци. Действително, редица по-амбициозни държави трябваше да преразгледат плановете си и временно да прехвърлят част от пенсионните вноски за капиталовата схема обратно към разходопокривната схема и по този начин да удължат времевата рамка за натрупване на пенсионни фондове.

Бъдещи траектории на обхват и дял от дохода на пенсионерите от капиталови схеми; стилизирана илюстрация

Заклучения

Разширяването на частното пенсионно осигуряване с предварително финансиране като допълнение към разходопокривните държавни схеми внесе изменения и потенциално засили способността на много държави членки да предоставят адекватни и устойчиви пенсии. Тъй като структурите на схемите в редица държави членки често нито са завършени, нито са напълно оптимални, има голямо поле за подобряване на цялостното функциониране на пенсионните фондове като средства за социална закрила. Освен това кризата разкри уязвимостта на капиталовите схеми от нестабилността на финансовите пазари и подчерта необходимостта политиките, вземащи управленски решения, регулаторните и надзорните органи да насърчат по-разумното управление на пенсионните спестявания на хората. Като се има предвид широкият обхват на понесените загуби и още по-голямото разнообразие от възможности за поемане на сътресенията, различията между структурите на пенсионните фондове и инвестиционните стратегии определено имат значение. От различието на въздействията в целия Европейски съюз

могат да бъдат извлечени важни поуки за начина, по който могат да бъдат подобри капиталовите схеми и по който да се постигне по-добър баланс между риска, сигурността и достъпността за спестителите на средства за пенсия. Във връзка с това в няколко държави членки се разработва нова програма за необходимите промени в капиталовите структури и за бързо завършване на незавършените части на новите задължителни схеми — например във връзка с по-сигурни варианти по подразбиране, начин на живот, определяне на тавани за таксите, правила за анюитетите, изплащането на пенсии и капацитет за поемане на сътресения. Изпълнението на всичко това ще представлява важна част от възстановяването и поддържането на общественото доверие в капиталопокривното частно управлявано пенсионно осигуряване. Освен това кризата подчерта начина, по който пенсионните фондове като значителни оператори ще трябва да бъдат включени в мерките за стабилизиране на финансовите пазари. В тази, както и в други области, необходимостта от по-добро регулиране също може да има европейско.

Научете повече	
Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“	http://ec.europa.eu/social/home.jsp?langId=bg
Пълен доклад на Комитета за социална закрила	http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=752&langId=bg&furtherPubs=yes
Комитет за социална закрила	http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=758&langId=bg
ОИСР	http://www.oecd.org/home
Евростат	http://epp.eurostat.ec.europa.eu
Dolceta	http://www.dolceta.eu

Европейска комисия

Частни пенсионни схеми — Тяхната роля за адекватни и устойчиви пенсии

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз

2010 г. — 26 стр. — 14.8 x 21 см

ISBN 978-92-79-15202-3

doi: 10.2767/1532

Понастоящем се извършват реформи на пенсионните системи. Държавите-членки са изправени пред предизвикателството на застаряващо население, което внася значително напрежение в действащите пенсионни системи. Настоящата брошура разглежда нарастващото значение на частно управляваните капиталопокривни пенсионни схеми. Тя може да бъде намерена на хартиен носител на английски, френски и немски език, а на всички други официални езици на ЕС — в електронен формат.

КАК ДА СЕ СДОБИЕМ С ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС

Безплатни публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- от представителствата или делегациите на Европейската комисия.
Можете да получите координатите им, като посетите следния адрес: <http://ec.europa.eu>
или като изпратите факс на следния номер: +352 2929-42758.

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Платени абонаменти (например годишните издания на сериите на Официален вестник на Европейския съюз, Сборника съдебна практика на Съда на Европейския съюз):

- чрез някой от търговските представители на Службата за публикации
на Европейския съюз (http://publications.europa.eu/others/agents/index_bg.htm).

2010 г.
Европейска година
на борбата с
бедността и
социалното
изключване

www.2010againstpoverity.eu

Вие се интересувате от **публикациите** на генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“?

Можете да ги изтеглите от интернет или да се абонирате безплатно за тях на адрес:

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Можете също така да се абонирате за безплатния бюлетин на Европейската комисия „Социална Европа“ на адрес:

<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

<http://ec.europa.eu/social>

www.facebook.com/social europe

Служба за публикации

ISBN 978-92-79-15202-3

9 789279 152023